প্রস্তাৱনা

০.০০ অৱতৰণিকা ঃ

সাহিত্য হ'ল ভাষাৰে নিৰ্মিত এবিধ সুকুমাৰ কলা। সাহিত্যৰ অন্তৰ্বৰ্তী বিভিন্ন ৰূপসমূহৰ ভিতৰত শিশু সাহিত্য অন্যতম। শিশু সাহিত্যৰ ইতিহাস প্ৰাচীন। লোক সমাজত মুখে মুখে চলি অহা বহু গীত-মাত, কথা শিশু সাহিত্যৰ আধাৰ। বিশেষকৈ নিচুকণি গীতেৰে মাতৃসকলে শিশুক নিচুকাই শুৱাবলৈ যত্ন কৰা, ওমলোৱা গীতৰে উমলিবলৈ শিকোৱা, সাধুকথা বা ৰূপকথাৰ মাজেৰে বিভিন্ন নীতিশিক্ষা, আধ্যাত্মিক চেতনা, প্ৰকৃতিৰ বিভিন্ন ৰূপৰ জ্ঞান আৰু শিশুমনক আনন্দ দিছিল। এইবোৰৰ কোনো লিখিত ৰূপ নাছিল। মৌখিকভাৱে এই গীতবোৰ সমাজত বিয়পি পৰিছিল আৰু এটা প্ৰজন্মৰ পৰা আন এটা প্ৰজন্মলৈ চলি আহিছিল। এয়ে হ'ল শিশু সাহিত্যৰ আদি ৰূপ।

সময়ৰ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে সাহিত্যৰ গতি প্ৰকৃতি সলনি হয়। এই ক্ষেত্ৰত শিশু সাহিত্যও ব্যতিক্ৰম নহয়। শিশুৰ কোমল মনক আকৰ্ষিত কৰিব পৰাকৈ শিশুৰ শিক্ষা, ভৱিষ্যত জীৱনৰ বাবে সংকল্প গ্ৰহণ, কল্পনা শক্তিৰ বিকাশ, সৃষ্টিশীলতা, আদৰ্শ, সজ চিন্তাৰ গভীৰতা বৃদ্ধি কৰি তেওঁলোকৰ মনবোৰ গঢ় দিয়াত শিশু সাহিত্যৰ ভূমিকা অনস্বীকাৰ্য। শিশুকাল দৰাচলতে মানৰ জীৱনৰ আটাইতকৈ মহত্তম আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ কাল। জন্মৰ পৰা তেৰ-চৈধ্য বছৰ বয়সলৈকে মানৰ জীৱনৰ বিকাশক সাধাৰণতে শিশুকাল বুলি কোৱা হয়। মনোবিজ্ঞানীসকলে মানৱজীৱনৰ বিকাশক চাৰিটা স্তৰত ভাগ কৰিছে; তাৰে ভিতৰত শৈশৱ আৰু কৈশোৰক সামৰা সময়ছোৱাক শিশুকাল বোলা হয়। এই সময়ছোৱাত শিশুৰ বিচাৰ-বুদ্ধি, সংযম, চিন্তা, যুক্তি আদি অপৈণত হৈ থাকে। তেওঁলোক কল্পনাপ্ৰৱণ আৰু আৱেগিক হৈ থাকে। সেয়ে শিশুৰ বুদ্ধি-বৃত্তি আৰু ৰুচি অনুযায়ী সাহিত্য সৃষ্টি কৰা উচিত।[১] শিশুৰ মানসিক বিকাশ অনুযায়ী অৱস্থাৰ বিভিন্ন স্তৰ থাকে। এই স্তৰ অনুযায়ী শিশু মনস্তত্ত্বও ভিন ভিন। শিশু মনস্তত্ত্বৰ উপযোগী সাহিত্যই শিশু সাহিত্য। শিশুৰ বুদ্ধি-বৃত্তি আৰু ৰুচি, বৌদ্ধিক উত্তৰণৰ

---

১. সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মা, *অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত*, ১৯৯৬, পৃ. ৪৪০

লক্ষ্য আগত ৰাখি ৰচনা কৰা গীত, কবিতা, গল্প, উপন্যাস, নাটক, সাধুকথা, ভ্ৰমণ বৃত্তান্ত, জীৱনী আদি ৰূপসমূহ শিশু সাহিত্যৰ অন্তৰ্গত।

শিশু সাহিত্য ৰচনা কৰাটো সহজ কাম নহয়। ফৰাচী লেখক মেটাৰলিংকে এটা উদাহৰণেৰে ইয়াৰ ওজন নিৰ্ণয় কৰিছে যে, শিশু সাহিত্য ৰচনা কৰা আৰু অলিম্পাছ পৰ্বত দাঙি ধৰা একে কথা।[২]

শিশুৰ মন বুজি সেই অনুসৰি কবিতা, গল্প, কাহিনী, মহৎলোকৰ জীৱনী আদি সৃষ্টি কৰি তেওঁলোকৰ মনত মৰম, সহানুভূতি, দয়া, ক্ষমা আৰু নৈতিক জ্ঞানৰ অনুভূতি জগাই তোলাই এজন শিশু সাহিত্যিকৰ প্ৰধান কাম। শিশু সাহিত্য ৰচনা কৰিবলৈ হ'লে সাহিত্যিকগৰাকীৰ মাজতো শিশুসুলভ মন এটা থাকিব লাগিব। শিশু সাহিত্যৰ উদ্দেশ্য আৰু আদৰ্শৰ ক্ষেত্ৰত সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাই 'অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত'ত এনেদৰে উল্লেখ কৰি গৈছে —

> "শিশুৰ মানসিক বিকাশত সহায় কৰা, দয়া, মৰম, সহানুভূতি কল্পনা আদি সুকুমাৰ বৃত্তিবোৰৰ উৎকৰ্ষ সাধন কৰা, অনুসন্ধিৎসু বৃদ্ধি কৰা, আত্মকেন্দ্ৰিক স্তৰৰ পৰা সামাজিক ভাৱ-চিন্তাৰ অৱস্থালৈ উন্নীত কৰা, শৃংখলাবোধ সৃষ্টিত সহায় কৰা, পৰনিৰ্ভৰশীল অৱস্থাৰ পৰা আত্মনিৰ্ভৰশীল হোৱাত সহায় কৰা, সৌন্দৰ্যবোধৰ উন্মেষ কৰা, সুনাগৰিকত্বৰ বীজ ৰোপণ কৰা, বয়স অনুসৰি নৈতিক আৰু প্ৰাকৃতি তত্ত্বৰ ধাৰণাৰ আভাস দিয়া শিশু সাহিত্যৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য আৰু আদৰ্শ হোৱা উচিত।"[৩]

শিশু উপযোগী কথা সাহিত্যৰ অন্যতম দিশ হ'ল কাহিনী বা উপন্যাস সাহিত্য। কেনেধৰণৰ শিশু সাহিত্যক 'শিশু উপন্যাস' আখ্যা দিয়া হয়, এই বিষয়কলৈ অসমীয়া বৌদ্ধিক সমাজত ভিন্ন মত পোৱা যায়।

---

২. হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মা, *অসমীয়া সাহিত্যত দৃষ্টিপাত*, ১৯৬১, পৃ. ৩৬১

৩. পূৰ্ব উল্লিখিত, পৃ. ৪৪২

অসমীয়া 'উপন্যাস' শব্দটো ইংৰাজী 'Novel' শব্দৰ প্ৰতিশব্দ। ইংৰাজীত Novel শব্দৰ অৰ্থ এনেধৰণৰ 'A fictional prose narrative of considerable length, typically having a plot that is unfolded by the actions, speech and thoughts of the characters.'[৪] অৰ্থাৎ উপন্যাস হ'ল গদ্যধৰ্মী বৰ্ণনাক্ৰম কাহিনী, যাৰ উন্মোচন ঘটে চৰিত্ৰৰ কাম-কাজ, কথোপকথন আৰু চিন্তা ভাৱনাৰ মাজেৰে।

০.০১ বিষয়ৰ পৰিচয় ঃ

শিশু সাহিত্যৰ অন্যতম ৰূপ হ'ল উপন্যাস। অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ বিকাশত শিশুৰ বাবে লিখা উপন্যাসসমূহৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা আছে। অসমীয়া ভাষাত যথেষ্ট সংখ্যক মৌলিক উপন্যাস ৰচনা কৰা হৈছে। শিশুৰ মন, শিশুৰ মনস্তত্ত্ব প্ৰকাশক বিভিন্ন দিশ, শিশুৰ সমস্যাৱলী, শিশুসকলৰ লগত ডাঙৰসকলৰ মনৰ দ্বন্দ্ব, সংঘাত, সামাজিকীকৰণত শিশুৰ ভূমিকা আদি প্ৰতিফলিত কৰি যথেষ্ট সংখ্যক উপন্যাস ৰচনা কৰা হৈছে। সংখ্যাৰে যথেষ্ট হ'লেও মানদণ্ড অনুসৰি সকলো উপন্যাস লেখত ল'বলগীয়া নহয়। আকৌ সকলো লেখককে সামৰি আলোচনা কৰাটো যিদৰে সহজ নহয়, সেইদৰে সকলো লেখকৰে অৱদান বা সাহিত্যকৃতিৰ আলোচনা কৰাটোও সম্ভৱ নহয়। সেয়েহে নিৰ্বাচিত শব্দটো অসমীয়া সাহিত্যৰ বিশিষ্ট কেইজনমান সাহিত্যিকৰ সৃষ্টিকৰ্মৰ স্বৰূপ উপলব্ধি কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। শিশু সাহিত্যলৈ অমূল্য অৱদান আগবঢ়োৱা সকলৰ মাজতে কেইজনমান লেখকে উন্নতমানৰ শিশু উপন্যাস ৰচনা কৰি শিশু সাহিত্যলৈ মূল্যবান অৱদান আগবঢ়াইছে। শিশু উপন্যাস ৰচনা কৰোঁতাই শিশু মনস্তত্ত্ব ভালদৰে বুজা উচিত। আমাৰ আলোচ্য শিশু সাহিত্যিকসকল এই দিশত দক্ষ বুলি ক'ব পাৰি। অসমীয়া শিশু উপন্যাসৰ ক্ষেত্ৰখনত বিশেষ অৰিহণা যোগোৱা এখুদ ককাইদেউৰূপে খ্যাত নৱকান্ত বৰুৱা, চৈয়দ আব্দুল মালিক, হোমেন বৰগোহাঞি, শান্তনু তামূলী, বন্দিতা ফুকনৰ নিৰ্বাচিত শিশু উপন্যাসক ভিত্তি কৰি শিশু মনস্তত্ত্বক অধ্যয়ন কৰিবলৈ বিষয়টো নিৰ্বাচন কৰা হৈছে।

---

৪. wikipedia.www.org.dictionary

আমাৰ গৱেষণাত উল্লেখ কৰি অহা ঔপন্যাসিক কেইজনৰ বাচকবনীয়া উপন্যাসকেইখনৰ কাহিনী, চৰিত্ৰ, সংলাপ, পৰিৱেশ আৰু ঔপন্যাসিকৰ আদৰ্শৰ মনোভংগীৰে বিষয়ৰ পাঠভিত্তিক আৰু চৰিত্ৰৰ মাজেৰে প্ৰকাশিত মনস্তাত্ত্বিক ভিত্তিত শিশুৰ মনৰ অভিব্যক্তিসমূহ অধ্যয়ন কৰাৰ যত্ন কৰা হৈছে। শিশু সাহিত্যিক নৰকান্ত বৰুৱা প্ৰকৃতাৰ্থত এজন শিশু প্ৰেমিক। শিশুৰ প্ৰতি তেওঁৰ স্বতঃস্ফুৰ্ত ভালপোৱা, দায়বদ্ধতা আৰু অকৃত্ৰিম মৰমৰ বাবে সৃষ্টি কৰিছিল অনেক শিশু সাহিত্য। প্ৰাণৰ সাহিত্যস্বৰূপে নৰকান্ত বৰুৱাই নিজে ওমলা ঘৰৰ উপন্যাস বুলি কোৱা *শিয়ালী পালেগৈ ৰতনপুৰ, ভতুকাৰে ভূ* আৰু *আখৰৰ জখলা* সৃষ্টি কৰিছিল। এই তিনিখন উপন্যাসৰ ভিতৰত *শিয়ালী পালেগৈ ৰতনপুৰ* আৰু *ভতুকাৰে ভূ* নামৰ শিশু উপন্যাস দুখনক আলোচনাৰ মুখ্য সমলৰূপে গ্ৰহণ কৰা হৈছে।

শিয়ালী পালেগৈ ৰতনপুৰত জোন নামৰ এটি সৰু ল'ৰা কিছুমান ঘটনাৰ প্ৰত্যক্ষদৰ্শী। সি অসহায় হৈ কিছুমান অদ্ভুত আৰু উদ্ভট ঘটনাৰ সন্মুখীন হৈছে। যিবোৰ ঘটনা বাস্তৱৰ লগত সংযোগ ঘটা নাই, অথচ নিজৰ মতে অকাৰণতে ঘটি গৈছে। কিন্তু ঘটনাৰাশিৰ মাজৰে শিশুমনৰ ঔসুক্যৰ ধাৰণা আৰু সাধুকথা শুনা ফলত শিশুৰ মনস্তাত্ত্বিক দিশৰ স্বৰূপ নিৰ্ণয় কৰিছে। জ্ঞানকৰ্ষণৰ অনেক মগজুৰ কৰ্ষণো ঘটনাৰাশিত দেখা পোৱা গৈছে। *শিয়ালী পালেগৈ ৰতনপুৰ* শিশু উপন্যাসখনত কেৱল মনৰ আবেদনেই নহয় আছে মগজুৰো কৰ্ষণ।

ভতুকাৰে ভূ খনো এটা দীঘলীয়া কাহিনীৰ ৰূপত লিখা শিশু উপন্যাস। ইয়াত ধেমালিৰ ছলেৰে শিক্ষা দিয়াৰ প্ৰয়াস দেখা গৈছে। প্ৰকৃততে 'ভূত' বুলি কোনো বস্তু নাই। মানুহৰ মনৰ দুৰ্বলতাইহে ভয় আৰু ভয়ৰ কাৰণ — এই কথা কাহিনীটোৰ মূল ভাৱবস্তু। সৰু ল'ৰা সোণটিয়ে ব্যাকৰণৰ পাঠ মেলি লৈ মনলৈ অহা ভাৱ প্ৰবাহক কেন্দ্ৰ কৰি কথাবস্তু উপস্থাপন কৰিছে। শিশু মনত ভয়ৰ পৰিমাণ বেছি। সেয়েহে ভূতৰ প্ৰসংগই কাহিনীটোক ৰসঘন কৰাৰ লগতে সোণটিৰ দৃঢ়মনটোৰ স্বৰূপ নিৰ্ণয় কৰা দেখা যায়। লেমৰ পোহৰত পঢ়ি থকা সময়ত বিভিন্ন ধৰণৰ শব্দ শুনি সোণটিৰ মনত ভয় ভাৱে ক্ৰিয়া কৰিছে। কিন্তু সোণটিৰ ভয় লগা নাই; শেষত নিজৰ দুৰ্বলতাবোৰ আনলোকে

জানি যোৱা বুলিহে তাৰ ভয় লাগিছে। তাৰ কথাবোৰ মাক-দেউতাকে জানি যোৱাৰ আন এক ভয়। সি যে মাক-দেউতাকক নোকোৱাকৈ বেয়া কাম কৰিছে সেই কথাই সোণটিৰ মনত ভয়ৰ উদ্রেক কৰি বিবেকত দংশন কৰিছে। নিজৰ দোষ অকপটে স্বীকাৰ কৰি ভৱিষ্যতে তেনে কাম নকৰাৰ সংকল্প লোৱাৰ লগে লগে সোণটিৰ মনৰ পৰা ভয় ভাৱ আঁতৰি গৈছে।

দুয়োখন উপন্যাসৰ মাজেদি শিশু মনৰ উমান পোৱা বহুতো দিশ আছে। সিবোৰৰ মাজেৰে শিশু মনস্তত্ত্বৰ বিভিন্ন ক্রিয়া-প্রতিক্রিয়াক চিত্রিত কৰিব পৰা হৈছে।

অসমীয়া সৃষ্টিশীল সাহিত্যৰ অন্যতম সাহিত্যিক চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ এখনেই মাত্র শিশু উপন্যাস *এখন সোণালী দুৱাৰ*। শিশুৰ উপযোগীকৈ ৰচনা কৰা উপন্যাসখনৰ কাহিনীটো এক কাল্পনিক কাহিনী। অসমৰ বুকুৰ প্রাকৃতিক পৰিৱেশৰ মাজত গঢ় দিয়া এখন চিৰিয়াখানা, জীৱ-জন্তুৰ দুৰ্দশা, শিশুৰ মনৰ বিভিন্ন অভিব্যক্তি, মানুহৰ মাজত থকা জাত-পাত, ধৰ্ম-কৰ্ম, উচ্চ-নীচ ভেদাভেদক ভিত্তি কৰি কাহিনীটোক ৰূপ দিছে। শিশুৰ মনবোৰ অতিকে পৱিত্র। সিহঁতৰ মনত জাত-পাত, উচ্চ-নীচ, ধৰ্মৰ ভেদাভেদ আদি নাথাকে। কিন্তু অবিভাৱকৰ ব্যৱহাৰ, চাল-চলন, আচৰণে শিশুক গঢ় দিয়ে। শিশুৰ মানসিক বিকাশ, সামাজিক বিকাশত ঘৰুৱা পৰিৱেশৰ শিক্ষা, অনুশাসন, অভিভাৱকৰ আচৰণ আদিৰ প্রভাৱ উপন্যাসখনত সুস্পষ্ট।

অসমীয়া সাহিত্যজগতৰ আন এজন খ্যাতিসম্পন্ন ঔপন্যাসিক হোমেন বৰগোহাঞি। তেখেতৰ *সাউদৰ পুতেকে নাও মেলি যায়* উপন্যাসখনৰ মাজেদি শিশুকালৰ জীৱনপঞ্জীৰ এটি ধাৰণা সুস্পষ্ট হয়। উপন্যাসখনত শৈশৱ আৰু কিশোৰ মনৰ অভিব্যক্তি অতি সাৱলীল ৰূপত উপস্থাপন কৰা দেখা গৈছে। শিশুৰ বিকাশত পৰিয়াল তথা অভিভাৱকৰ ভূমিকা, পৰিৱেশৰ ভূমিকাৰ লগতে শিশুৰ মনস্তাত্ত্বিক দিশৰ অনেক তথ্য সম্বলিত এখনি শিশু উপন্যাসস্বৰূপে বিশ্লেষণ কৰাত ঔপন্যাসিকৰ আদৰ্শৰ স্থায়িত্ব লাভ কৰিছে। বাপুকণ উপন্যাসখনৰ মুখ্য চৰিত্র। বাপুকণক কেন্দ্ৰ কৰি আন আন শিশু চৰিত্র হেবাং আৰু দুলালৰ মাজেৰে শিশুমনৰ অভিব্যক্তি প্রকাশ কৰিছে।

অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ জগতখনত একাত্মৰূপে লাগি থকা অন্য এজন শিশু সাহিত্যিক, ঔপন্যাসিক শান্তনু তামুলী। তামূলীৰ *মানী-বাণী আৰু এখন ফুলনিৰ* মাজেৰে প্ৰকৃতিৰ সান্নিধ্যত শিশুৱে কেনেকৈ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিব পাৰে, শিশুৰ মনত প্ৰকৃতিৰ বিনন্দীয়া ৰূপে কেনেকৈ ক্ৰিয়া কৰে তাক উপন্যাসখনৰ কাহিনীৰ মাজেৰে প্ৰতিষ্ঠা কৰিছে। বীজ এটাৰ পৰা গছ এজোপা বিকশিত হোৱাত যেনেকৈ বায়ু-পানী, মাটি, ৰ'দ-বৰষুণ আৰু পৰিচৰ্যাৰ দৰে এটা পৰিৱেশৰ প্ৰয়োজন তেনেকৈ শিশুৰ সৰ্বতোপ্ৰকাৰৰ বিকাশৰ বাবে অভিভাৱক, তেওঁলোকৰ মাত-কথা, আচৰণ, পৰম্পৰা, সহযোগিতা, কৃষ্টি-সংস্কৃতিৰে ভৰপূৰ এক সামাজিক পৰিৱেশৰ আৱশ্যক। এই মনোভংগীৰে *মানী-বাণী আৰু এখন ফুলনিৰ* কাহিনী বস্তু সৃষ্টি কৰিছে। ইয়াতো মুখ্য চৰিত্ৰ মানী আৰু বাণী নামৰ দুটি শিশু। মানী-বাণী আৰু এখন ফুলনি এখনি মনোমোহা শিশু উপযোগী উপন্যাস।

শিশু সাহিত্যিকৰূপে বিশেষ খ্যাতিসম্পন্ন সাহিত্যিক বন্দিতা ফুকনৰ দুখন শিশু উপন্যাসক মুখ্য উৎসৰূপে গ্ৰহণ কৰা হৈছে। সেই দুখন হ'ল *বান আহিছিল* আৰু *গৰমৰ বন্ধত সোণটি*।

বান আহিছিল উপন্যাসখনৰ মূল কাহিনীবস্তু হ'ল অসমৰ জ্বলন্ত সমস্যা 'বানপানী'। বেকীনদীৰ কাষৰীয়া সুন্দৰপুৰ অঞ্চলত বানপানীয়ে সৃষ্টি কৰা দুৰ্যোগ আৰু সেই দুৰ্যোগৰ সন্মুখীন হোৱা শিশুসকলৰ মাজৰে পোহৰ, দীপক আৰু কৃষ্ণৰ মনৰ কাম-কাজ, চিন্তনৰে উপন্যাসৰ কাহিনী সৃষ্টি কৰিছে। 'বান' বুলিলে বানপানীৰ কথাই বুজি পোৱা যায়; কিন্তু উপন্যাসখনৰ কাহিনীত এটি খটীয়া পহু পোৱালি বানপানীত উটি অহা আৰু তাক প্ৰতিপালন কৰি ডাঙৰ কৰা শিশুকেইটাৰ মনৰ মৰম-চেনেহ ভাৱৰ প্ৰকাশ কাহিনীটোত অনন্য। পোহৰহঁতে পহুটোক 'বান' নাম দি ডাঙৰ কৰিছে। শেষত গুৱাহাটীৰ চিৰিয়াখানাত স্থায়ী ঠিকনা দি 'বান'ক বিদায় দিয়াত শিশুমনৰ আৱেগিক ভাৱৰ প্ৰকাশ ঘটিছে।

আনখন উপন্যাস হ'ল *গৰমৰ বন্ধত সোণটি* (২০০১) নামৰ উপন্যাসখন। উপন্যাসখনৰ জৰিয়তে শিশুৰ বিকাশত অভিভাৱক তথা পৰিয়ালৰ ভূমিকা কেনে হ'ব লাগে সেইকথা উপলব্ধি

কৰিব পাৰি। উপন্যাসখনৰ মূল শিশু চৰিত্ৰ সোণটিয়ে গৰমৰ বন্ধত ডিব্ৰুগড়ত থকা বৰদেউতাকৰ ঘৰলৈ যায়। বৰদেউতাকৰ ঘৰখনৰ পৰিৱেশ আৰু বায়েক পম্পীৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰে সোণটিৰ মনটো পৰিৱৰ্তন কৰি তুলিছে। বৰমাক, বৰদেউতাক আৰু বায়েক পম্পীৰ ব্যৱহাৰ, কথোপকথনৰ মাজৰে সময়ৰ সৎ ব্যৱহাৰ, সৎ আচৰণ সম্পৰ্কীয় কিছু নতুন ধাৰণা শিকিবলৈ পালে। উপন্যাসখনৰ মাজত সাধাৰণ জ্ঞান, নীতি শিক্ষা, পৰিৱেশ সাপেক্ষ জ্ঞানৰ লগতে শিক্ষা-দীক্ষাৰে কেনেকৈ এটি সুস্থ জীৱন-যাপন কৰিব পাৰি তাক প্ৰকাশিত হৈছে। উপন্যাসখনৰ কাহিনীভাগত বুৰঞ্জীৰ অনেক জ্ঞানসম্বলিত তথ্য আছে। শিশুৰ শৈক্ষিক বিকাশৰ লগতে মানসিক বিকাশত এই তথ্যই বিশিষ্ট ভূমিকা পালন কৰিব পাৰিব।

আমাৰ গৱেষণাৰ নিৰ্বাচিত ঔপন্যাসিক পাঁচজনৰ উপন্যাসকেইখনৰ মাজত শিশু মনস্তত্ত্বৰ দিশসমূহ সন্ধান কৰা হৈছে। প্ৰতিখন উপন্যাসে শিশুমনৰ বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ জগতখনৰ বিভিন্ন দিশৰ সন্ধান দিছে। শৈশৱকালৰ শিশুৰ আৱেগ-অনুভূতি, চিন্তা-চেতনা, অনুসন্ধিৎসুৰ মাজত প্ৰকাশ পোৱা, ভালপোৱা, ভয়, খং, ঈৰ্ষা, শত্ৰুতা, দলীয়ভাৱ, নৈতিক ধাৰণা, সামাজিক চেতনা, যুক্তিৰ বিকাশ সৃষ্টিশীলতা, ক্ৰীড়াশীলতা, বৰ্হিমুখিতা আদি বিভিন্ন শৈশৱৰ মানসিক অৱস্থা প্ৰধান বিশেষত্বসমূহ কেনেকৈ প্ৰতিফলিত হৈছে তাক বিশ্লেষণ কৰা। এই বিশেষত্বসমূহক বিশ্লেষণ কৰিবলৈ যাওঁতে বিশেষকৈ দুটা দিশত মনস্তত্ত্বৰ কথাসমূহ চোৱা হৈছে। সেই দুটা দিশ হ'ল—

(১) লেখক বা ঔপন্যাসিকৰ মনস্তাত্ত্বিক দৃষ্টিভংগী

(২) পাঠৰ বিষয় অনুসৰি মনস্তাত্ত্বিক দৃষ্টিভংগী

০.০২ অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য আৰু গুৰুত্ব ঃ

প্ৰত্যেকবিধ সাহিত্যই সুকীয়া সুকীয়া গুণেৰে সমৃদ্ধ আৰু প্ৰতিবিধেই পৃথকে পৃথকে আনন্দ প্ৰদান কৰে। একেদৰে উপন্যাস হ'ল এনে এক শিল্পকৰ্ম, যি শিল্পকৰ্মই জীৱনৰ বৈচিত্ৰপূৰ্ণ ঘটনাসমূহৰ কলাসন্মত গাঁথনিৰে ৰসোত্তীৰ্ণ ৰূপত জীৱনৰ সমগ্ৰতা প্ৰকাশ কৰিব পাৰে। এনে শিল্পকৰ্মই বিশেষকৈ

শিশুক মনোগ্ৰাহী কৰি তোলে। মানৱ জীৱনৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু পৰিৱৰ্তিত মননশীল তথা সংবেদনশীল এই সময়ছোৱাৰ বিষয়ে ৰচিত হোৱা শিশু উপন্যাসৰ বিচাৰ বিশ্লেষণ হোৱা দেখা নাযায়। শিশু জীৱনৰ আধাৰিত উপন্যাসসমূহৰ কাহিনী, চৰিত্ৰ, সংলাপ আৰু দৰ্শনে কেৱল শিশুকে নহয় ডাঙৰকো আকৰ্ষণ কৰে। এনে এক আকৰ্ষণৰ ভিত্তিত এই বিষয়বস্তু অধ্যয়নৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা হ'ল। বিষয়টোৰ অধ্যয়নে শিশু সাহিত্যৰ ৰচনাৰ উদ্দেশ্য আৰু আদৰ্শত অৰিহণা যোগাব।

০.০২.১ অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য ঃ

প্ৰস্তাৱিত বিষয়ৰ মুখ্য উদ্দেশ্যসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল —

১) অসমীয়া সাহিত্যত শিশু উপন্যাসৰ সফলতাৰ মান নিৰ্ণয় কৰা।

২) অসমীয়া শিশু উপন্যাসত শিশু মনৰ প্ৰতিফলন কিদৰে ঘটিছে সেই বিষয়ে অধ্যয়ন কৰা।

৩) অসমীয়া শিশু উপন্যাসত প্ৰতিফলিত শিশু মনস্তত্ত্বৰ বিভিন্ন দিশ পোহৰলৈ অনা।

৪) উপন্যাসৰ বিষয়বস্তু অধ্যয়নৰ মাজেৰে শিশু মনৰ অভিব্যক্তিসমূহৰ বিশ্লেষণৰ জৰিয়তে সমসাময়িক সমাজ জীৱনক বিশ্লেষণ কৰাৰ লগতে ঔপন্যাসিকৰ দৃষ্টি অনুসৰি সাহিত্যিক মূল্য নিৰূপণ কৰা।

৫) আলোচ্য শিশু উপন্যাসৰ মাজেৰে শিশুৰ মানসিক চিন্তা আৰু আনন্দৰ সমলসমূহৰ বিশ্লেষণ কৰা।

৬) শিশু উপন্যাস জৰিয়তে প্ৰকাশ পোৱা শিশু মনৰ জটিলতা আৰু সমস্যাসমূহৰ প্ৰতি পাঠকৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰা।

০.০২.২ অধ্যয়নৰ গুৰুত্ব ঃ

১) অসমীয়া শিশু সাহিত্যত আলোচ্য বিষয়ত বিশেষ গৱেষণা হোৱা নাই। গতিকে এই বিষয়টোত গৱেষণাৰ গুৰুত্ব আছে।

২) সৃষ্টিশীল ৰচনাত মনস্তাত্ত্বিক আন্তঃসংযোগী অধ্যয়নৰ নতুন পথ নিৰ্দেশ কৰাত এই গৱেষণাই গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা ল'ব পাৰিব।

৩) উপন্যাসত প্ৰতিফলিত শিশু মনস্তত্ত্বৰ বিভিন্ন দিশসমূহে শিশু আৰু কিশোৰৰ অপৰাধজনিত সমস্যাৰ কাৰণ কাৰকসমূহ উদ্‌ঘাটনত পৰোক্ষ সহায় কৰাৰ সম্ভাৱনাও এক গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়।

৪) বিষয়বস্তুৰ অধ্যয়নে অসমীয়া অন্যান্য সৃষ্টিশীল ৰচনাক আধাৰ হিচাবে লৈ শিশু মনস্তত্ত্বৰ গৱেষণামূলক অধ্যয়নৰ পথ অধিক প্ৰশস্ত কৰিব।

০.০৩ অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰ আৰু পৰিসৰ ঃ

অসমীয়া শিশু উপন্যাস সাহিত্যৰ বলিষ্ঠধাৰাটোৰ পাঁচজন নিৰ্বাচিত উপন্যাসিকৰ বছা বছা উপন্যাসক আলোচনালৈ অনা হৈছে। এইকেইজন শিশু সাহিত্যিকৰ নিৰ্দিষ্ট শিশু উপন্যাস সমূহৰ মাজত প্ৰতিফলিত শিশুমনক ভিত্তি কৰি গৱেষণাকৰ্মৰ ক্ষেত্ৰ আৰু পৰিসৰ নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে।

গৱেষণা কৰ্মৰ পৰিসৰৰ বাবে নিৰ্বাচন কৰা পাঁচজন ঔপন্যাসিকৰ নিৰ্বাচিত উপন্যাস কেইখনৰ নাম হৈছে —

	<u>ঔপন্যাসিকৰ নাম</u>	<u>নিৰ্বাচিত উপন্যাস</u>
১।	নৰকান্ত বৰুৱা	*শিয়ালী পালেগৈ ৰতনপুৰ* (১৯৬৫), *ভতুকাৰে ভূ* (১৯৬৮)
২।	চৈয়দ আব্দুল মালিক	*এখন সোণালী দুৱাৰ* (১৯৭৯)
৩।	হোমেন বৰগোহাঞি	*সাউদৰ পুতেকে নাও মেলি যায়* (১৯৮৭)
৪।	শান্তনু তামূলী	*মানী-বাণী আৰু এখন ফুলনি* (১৯৯৩)
৫।	বন্দিতা ফুকন	*বান আহিছিল* (১৯৯১), *গৰমৰ বন্ধত সোণটি* (২০০১)

০.০৩.১ আলোচিত উপন্যাস কেইখন নিৰ্বাচন কৰাৰ কাৰণসমূহ ঃ

প্ৰথমতে, উপন্যাস কেইখন শিশু উপযোগী শিশু উপন্যাস। বিষয়বস্তু, চৰিত্ৰ, ঘটনা, উপস্থাপন মনোভংগী অনুসৰি শিশুৰ বাবে ৰচনা কৰা 'শিশু উপন্যাস' সেইকথা প্ৰতীয়মান হৈছে। শিশুৰ মন অতিকে কোমল, অনুভূতিপ্ৰৱণ। তেওঁলোকৰ কল্পনা শক্তিও প্ৰচুৰ। আলোচিত উপন্যাস কেইখনত

শিশুমন অনুসৰি মায়াসনা কাহিনীয়ে তেওঁলোকৰ মনত অনাবিল আনন্দ আৰু কৌতূহল সৃষ্টি কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

লেখকে কাহিনীৰ লগত চিত্ৰায়ন চৰিত্ৰসমূহৰ বয়স অনুসৰি ঘটনাসমূহ উপস্থাপন কৰিছে। উপন্যাসকেইখনত বয়সৰ স্তৰ বিভাজন উল্লেখ কৰা বিষয়বস্তুৱে প্ৰমাণ কৰে যে শিশু চৰিত্ৰসমূহৰ লগতে ৬-৭ বছৰৰ পৰা ১০-১৩ বছৰৰ শিশুৰ মনৰ উপযোগী একো একোটা কাহিনী। উপন্যাসকেইখনৰ কাহিনীত ৬-৭ বছৰ বয়সৰ পৰা ১২-১৩ বছৰ বয়সৰ শিশুৰ মনস্তত্ত্ব প্ৰতিফলিত হৈছে।

দ্বিতীয়তে, সৃষ্টিশীল সাহিত্য হিচাপে এই উপন্যাসকেইখন মননশীল উৎকৃষ্ট সাহিত্য। শিশু-লক্ষিত সাহিত্যকৰ্ম হিচাপে উপন্যাস সমূহত প্ৰতিনিধিত্ব কৰা শিশুসকল সৰ্বশিশু। প্ৰতিখন উপন্যাসৰ কাহিনী ৰসাল, চৰিত্ৰসমূহ বাস্তৱ আৰু শিশুমনৰ উপযোগীকৈ সৃষ্টি কৰিছে বিনোদনৰ এক আহিলা স্বৰূপ। সাহিত্যৰ গুণৰাশিৰ মাজেৰে কাহিনীৰ মাজত সোমাই এক অবুজ তৃপ্তি পোৱা যায়। এনে তৃপ্তিকে নৰকান্ত বৰুৱাই 'প্ৰাণৰ সাহিত্য'[৫] বুলি কৈছে। সাহিত্যৰ আন এটা গুণ হৈছে তথ্য আৰু বিভিন্ন জ্ঞানেৰে মানসিক পৰিতৃপ্তি সাধন কৰা। সেইফালৰ পৰা 'মননশীল সাহিত্য' বা 'জ্ঞানৰ সাহিত্য'[৬] ৰূপে স্বীকৃত এই শিশু উপন্যাস কেইখনক অধ্যয়নৰ পৰিসৰলৈ অনা হ'ল।

তৃতীয়তে, নিৰ্বাচিত উপন্যাসসমূহৰ মাজত লেখকসকলৰ শিশুমন অধ্যয়নৰ ক্ষমতা প্ৰতিফলিত হৈছে। শিশু বিকাশৰ প্ৰাথমিক স্তৰ ছয় বছৰৰ পৰা আঠ বছৰ বয়সৰ কালছোৱা শিশুৰ মানসিক উৎকৰ্ষতা বৃদ্ধিৰ সময়। মনস্তাত্ত্বিকসকলৰ মতে বয়সৰ স্তৰে স্তৰে শিশুৰ মানসিক অনুভূতিৰো ক্ৰমবিকাশ ঘটিবলৈ ধৰে। ফলত সিহঁতৰ ৰুচিবোধৰ ক্ৰমাগত পৰিৱৰ্তন ঘটিবলৈ ধৰে। শিশু শিক্ষাৰ লগত শিশু সাহিত্যত মনস্তাত্ত্বিক দিশৰ প্ৰাসংগিকতা কোনো গুণে নুই কৰিব নোৱাৰি। নিৰ্বাচিত ঔপন্যাসিকৰ উপন্যাসত শিশুমন অধ্যয়নত মানসিক অনুভূতিৰ ক্ৰমবিকাশ, সামাজিক, নৈতিক, আৱেগিক আদি দিশসমূহ প্ৰতিফলিত হৈছে।

---

৫. গগন চন্দ্ৰ অধিকাৰী (সম্পা.) ঃ *নৰকান্ত বৰুৱা শিশু সাহিত্য সমগ্ৰ* (প্ৰথম খণ্ড), পাতনি, পৃ. ১

৬. উল্লিখিত, পৃ, ১৩

চতুৰ্থতে, বিশিষ্ট শিশু ঔপন্যাসিকসকল প্ৰতিজনৰে এক সুকীয়া স্থান আছে। গভীৰ মননশীলতা আছে। শিশু সাহিত্যৰ আদৰ্শ সৰোগত কৰি শিশুৰ বিকাশ সাধনৰ লক্ষ্যৰে সাহিত্য সৃষ্টি কৰিছে। গতিকে মানবিশিষ্ট ঔপন্যাসিকৰ সাহিত্যকৰ্মৰ স্বৰূপ নিৰ্ণয়ৰ প্ৰেক্ষাপটত উপন্যাসসমূহ নিৰ্বাচন কৰা হৈছে।

পঞ্চমতে, বিদ্যায়তনিক দিশলৈ লক্ষ্য ৰাখি শিশু সাহিত্যত শিশু মনস্তত্ত্বৰ উপৰিও সামাজিক বিকাশ, নৈতিক বিকাশ, শিক্ষাৰ প্ৰসংগ আহি পৰে। সাধাৰণতে শিশুৰ সৎ বুদ্ধি, সৎ স্বভাৱ, চৰিত্ৰ, সৎ চিন্তাধাৰা, সজ কৰ্মৰ সৈতে এই দিশসমূহ জড়িত। শিশুৱে যেতিয়া সজ জ্ঞান তথা আদৰ্শ অনুকৰণ কৰি জীৱনত সেইবোৰ প্ৰয়োগ কৰিবলৈ শিকে, তেতিয়াই শিশুৰ নৈতিকতাৰ উত্তৰণ ঘটে। শৈশৱ অৱস্থাতে শিশুক নীতি শিক্ষা প্ৰদান কৰাৰ ক্ষেত্ৰত অভিভাৱকৰ সমান্তৰালকৈ শিশু সাহিত্যৰ ভূমিকাও গুৰুত্বপূৰ্ণ। সেয়ে উপন্যাস কেইখন শিশুৰ বিকাশৰ মনস্তাত্বিক দিশসমূহৰ বিশ্লেষণ কৰাৰ বাবে উপযোগী বুলি বিবেচনা কৰা হৈছে।

০.০৩.২ সময়ৰ সীমাৰেখাৰ বাছনিৰ কাৰণ ঃ

ঊনবিংশ শতিকাৰ সাহিত্যৰ চমকপ্ৰদ ৰূপান্তৰৰ লগত শিশু সাহিত্যৰ বিকাশো অন্যতম। তেতিয়াৰ পৰা আজিলৈকে শিশু সাহিত্যৰ জয়যাত্ৰা অব্যাহত আছে। শিশু উপন্যাস এক বিশাল বিষয়। গতিকে গৱেষণাৰ সুবিধাৰ বাবে সময়ৰ সীমাৰেখা টানি লোৱা হৈছে। এই অধ্যয়নে ২০১০ চনলৈকে সামৰিব। কাৰণ আলোচ্য পাঁচজন লেখকৰ শ্ৰেষ্ঠ উপন্যাসৰ এইখিনি সময়েই পটভূমি।

ভাৰতৰ স্বাধীনতাৰ পৰৱৰ্তীকালৰ অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ পৰ্যালোচনা কৰাৰ প্ৰয়োজন আছে। পণ্ডিত মহেশ্বৰ নেওগে এই সম্পৰ্কত মত আগবঢ়াই গৈছে — শিশুসকলৰ বাবে সুকীয়াকৈ সাধুকথা বা গল্প কোৱাৰ সচেতন যত্ন যুদ্ধোত্তৰ যুগৰ এটি বিশেষ লক্ষণ।[৭] গতিকে যুদ্ধোত্তৰ কালৰ পৰা ২০১০ চনৰ ভিতৰৰ শিশু উপন্যাস সাহিত্য অধ্যয়ন কৰাৰ পৰিসীমা নিৰ্ধাৰণ কৰা হ'ল।

---

৭. মহেশ্বৰ নেওগ ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা,* পৃ. ৩৩৭

০.০৪ অধ্যয়নৰ পদ্ধতি ঃ

অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ ইতিহাসৰ ধাৰাবাহিকতা ৰক্ষা কৰি তাত্ত্বিক সত্যৰ তথ্যগত ৰূপায়ণৰ বাবে বিশ্লেষণাত্মক আৰু সমীক্ষাত্মক পদ্ধতিৰে বিষয়বস্তু আলোচনা কৰা হৈছে। প্ৰয়োজন অনুসৰি তুলনামূলক পদ্ধতিৰে উপন্যাসৰ বিষয়বস্তু প্ৰসংগক্ৰমে উপস্থাপন কৰা হৈছে।

অধ্যয়নৰ বাবে প্ৰাথমিক উৎস আৰু গৌণ উৎসক গ্ৰহণ কৰা হৈছে। প্ৰাথমিক বা মুখ্য উৎসৰ ক্ষেত্ৰত নিৰ্বাচিত ঔপন্যাসিকৰ কেইখনমান উপন্যাসক বাছনি কৰি তাৰ আধাৰত তথ্যসমূহক বিশ্লেষণ কৰা হৈছে।

গৌণ সমলৰ ক্ষেত্ৰত শিশু সাহিত্যৰ প্ৰাসংগিক গ্ৰন্থ, আলোচনী, প্ৰবন্ধ আদিৰ সহায় লোৱা হৈছে। প্ৰয়োজনীয় তথ্য সংগ্ৰহৰ বাবে বিভিন্ন গ্ৰন্থাগাৰৰ সহায় লোৱা হৈছে। গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ‘কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ গ্ৰন্থাগাৰ’, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ‘লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা গ্ৰন্থাগাৰ’, শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ গ্ৰন্থাগাৰ, যোৰহাট জিলা পুথিভঁৰাল, যোৰহাট মহাবিদ্যালয়ৰ গ্ৰন্থাগাৰ, অসম সাহিত্য সভা চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱনৰ পুথিভঁৰাল, বৰহোলা মহাবিদ্যালয়ৰ পুথিভঁৰাল আৰু বিশিষ্ট ব্যক্তিৰ ব্যক্তিগত পুথিভঁৰালৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা গ্ৰন্থৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হৈছে।

নিৰ্বাচিত অসমীয়া শিশু উপন্যাস ঃ মনস্তাত্ত্বিক বিশ্লেষণ মূলতঃ পুথিভঁৰালকেন্দ্ৰিক অধ্যয়ন।

০.০৫ পূৰ্বকৃত অধ্যয়নৰ সমীক্ষা ঃ

অসমীয়া শিশু উপন্যাসৰ শ্ৰীবৃদ্ধি যথেষ্ট পৰিমাণে হৈছে। যথেষ্ট সংখ্যক উপন্যাসে গ্ৰন্থৰূপ পাইছে। কিন্তু এই উপন্যাসসমূহৰ আধাৰত বিশেষ অধ্যয়ন কৰা হোৱা দেখা পোৱা নাযায়। গতিকে আমাৰ গৱেষণাৰ বিষয় অধ্যয়নত শিশু সাহিত্যৰ এটি ৰূপ উপন্যাসৰ মাজত প্ৰতিফলিত শিশু মনস্তত্ত্বক বিচাৰি চোৱাৰ প্ৰচেষ্টা কৰা হৈছে আৰু পূৰ্বকৃত অধ্যয়নৰো এটি সমীক্ষা কৰা হৈছে।

শিশু সাহিত্যৰ অধ্যয়নৰ বেলাত আমি প্ৰথমেই নাম ল'ব লাগিব উপেন্দ্ৰ বৰকটকীৰ। বৰকটকীৰ *অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ সংক্ষিপ্ত ইতিহাস* (২০০২) গ্ৰন্থখন অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ ইতিহাসৰ দলিলস্বৰূপ। গ্ৰন্থখন প্ৰকাশৰ সময়লৈকে অসমীয়া ভাষাত প্ৰকাশ পোৱা প্ৰায়বোৰ শিশু গ্ৰন্থৰ নাম অন্তৰ্ভূক্ত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। তিনিটা খণ্ডত অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ সংক্ষিপ্ত ইতিহাস সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা এক বিশেষ স্বীকৃত কৰ্ম। গৱেষণাৰ আলোচনা প্ৰসংগত গ্ৰন্থখনৰ কিছু তথ্য অন্তৰ্ভূক্ত কৰা হৈছে।

আন এজন শিশু সাহিত্যৰ বাহক শান্তনু তামূলীৰ *অসমীয়া শিশু সাহিত্য সমীক্ষা* (২০১০) এখন মূল্যবান গ্ৰন্থ। অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ সমালোচনা ক্ষেত্ৰখনত তেওঁৰ একক প্ৰচেষ্টা দেখা পোৱা গৈছে। আমাৰ অধ্যয়নৰ তথ্য আহৰণত গ্ৰন্থখনে কিছু সহায় কৰিছে।

মহেশ্বৰ নেওগদেৱে তেখেতৰ *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা* নামৰ গ্ৰন্থত শিশু সাহিত্যৰ আৰম্ভণি কালৰ কথা উল্লেখ কৰিছে - শিশুসকলৰ বাবে সুকীয়াকৈ সাধু আৰু গল্প কোৱাৰ সচেতন যত্ন যুদ্ধোত্তৰ যুগৰ বিশেষ এটি লক্ষণ।[৮]

সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাই *অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত* (১৯৮১) নামৰ গ্ৰন্থত 'শিশু সাহিত্য' সম্পৰ্কে এটি চমু আভাস দাঙি ধৰিছে। প্ৰৱন্ধটোৰ অধ্যয়নে গৱেষণাৰ কামত কিছু সহায়ক হৈছে। *অসমীয়া সাহিত্যত দৃষ্টিপাত* (১৯৬১) গ্ৰন্থত হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মায়ো বিদ্যায়তনিক দিশত সহায় হোৱাকৈ 'অসমীয়া শিশু সাহিত্য'ৰ এটি চমু আভাস দাঙি ধৰিছে, য'ত শিশু সাহিত্যৰ আদৰ্শ কেনেধৰণৰ হোৱা উচিত ইত্যাদি কথাৰ আভাস পোৱা যায়।

ঐতিহ্যঃ অসমীয়া সাহিত্য শীৰ্ষক গ্ৰন্থত শান্তনু তামূলীয়ে 'অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ ঐতিহ্য' শীৰ্ষক আলোচনা এটা পোৱা গৈছে। প্ৰৱন্ধটোত কিছু তথ্যৰ সন্ধান পোৱা গৈছে যদিও শিশু উপন্যাসৰ সমল নিচেই চালুকীয়া।

---

৮. মহেশ্বৰ নেওগ ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা,* পৃ. ৩৩৭

অসম সাহিত্য সভা শতবৰ্ষ বিশেষ পত্ৰিকা (১০০ বছৰৰ) *নিৰ্বাচিত অসমীয়া সাহিত্য পৰিক্ৰমা* সম্পা. নন্দ সিং বৰকলা, ড° সঞ্জীৱ কুমাৰ শৰ্মা সহঃ সম্পাদনাত প্ৰকাশ পায়। এই গ্ৰন্থতো "অসমীয়া শিশু সাহিত্য সংক্ষিপ্ত ইতিহাস ৰচনাৰ আঁৰৰ কাহিনী" নামেৰে উপেন্দ্ৰ বৰকটকীয়ে এটি প্ৰবন্ধ যুগুতাই লিখিছে। প্ৰবন্ধটো তেখেতৰ কিতাপখনৰে সম্পূৰ্ণ প্ৰকাশ বুলিব পাৰি।

হৰেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মা আৰু ৰমণীকান্ত শৰ্মাৰ *চৰিত্ৰ পাঠ* এখনি শিশু আৰু কিশোৰ বয়সৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ উপযোগী গ্ৰন্থ। গ্ৰন্থখনৰ জৰিয়তে শিশুক কেনেকৈ গঢ় দিব পাৰি সেইকথা নিৰ্ণয় কৰিবলৈ বিচাৰিছে। শিশুৰ শিষ্টাচাৰ গঠন, বিভিন্নজনৰ লগত কৰ্তব্যবোধৰ সুন্দৰ বৰ্ণনা পোৱা গৈছে।

ভৱেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়াৰ *শিশু সাহিত্য সমগ্ৰ*ৰ পাতনিত অচিন মোমাইদেউ নামত এটি আলচ পোৱা গৈছে। এই আলোচনাও গুৰুত্বপূৰ্ণ।

নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ *শিশু সাহিত্য সম্ভাৰ*ত গগণ চন্দ্ৰ অধিকাৰীয়ে নীলা বাইদেউৰ শিশু সাহিত্য সম্পৰ্কে এটি চমু আভাস দিছে।

দীপ্তি ফুকন পাটগিৰি আৰু বিভা দত্তই *নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ শিশু সাহিত্য* সম্পৰ্কে লিখা গ্ৰন্থখনো অন্যতম। ইয়াত নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ শিশু সাহিত্য, গীত আৰু পদ্য, গীতি-নাট, সাধুকথা, সংস্কৃতি সম্পৰ্কীয় কথাৰ উপৰিও নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ আৰু নৱকান্ত বৰুৱাৰ শিশু সাহিত্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিছে।

*ৰসৰাজ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ শিশু সাহিত্য সম্ভাৰ*ৰ আগকথাত সূৰ্য হাজৰিকাই এটি সুন্দৰ আলোচনা আগবঢ়াই গৈছে। ইয়াৰ মাজতো বহু তথ্যৰ উৎস পোৱা গৈছে।

অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ এগৰাকী লব্ধ প্ৰতিষ্ঠ শিশু সাহিত্যিক তোষপ্ৰভা কলিতা। তেখেতৰ *শিশু সাহিত্য সমগ্ৰ* বনফুল প্ৰকাশনে প্ৰকাশ কৰি উলিয়াই। গ্ৰন্থখনিৰ 'বাটচ'ৰাতে বৈ ঃ মোৰ অনুভৱ'

শীৰ্ষক বক্তব্যখিনি অতি প্ৰাসংগিক। শিশু সাহিত্য অভিধাটোৰ প্ৰয়োগ। শিশুৰ বয়সৰ স্তৰ বিভাজনৰ স্বৰূপ, অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ ভৱিষ্যত সম্পৰ্কেও চিন্তা প্ৰকাশ কৰি মন্তব্য আগবঢ়াইছে।

তোষপ্ৰভা কলিতাৰ সাহিত্য আৰু জীৱনৰ আধাৰত লিখা *সংগ্ৰাম সংবিধা* আন এখনি গ্ৰন্থ। গ্ৰন্থখন সম্পাদনা কৰিছে অৰিন্দম বৰকটকী আৰু জুনু বৰাই। গ্ৰন্থখনত তোষপ্ৰভা কলিতাৰ শিশু সাহিত্যৰ এটি অৱলোকন, শিক্ষামূলক কথকতাৰ পৰম্পৰা, তোষপ্ৰভা আইতাৰ শিশু সাহিত্য, শিশু-কিশোৰ সম্পৰ্কে আদি প্ৰবন্ধসমূহে কিছু তথ্য পোৱাত সহায় কৰিছে। আত্মজৈৱনিক ৰূপত প্ৰকাশ পোৱা 'এগৰাকী শিশু সাহিত্যিক মনৰ কথা'ৰ প্ৰসংগও উল্লেখযোগ্য।

শিশু মনোবিজ্ঞানৰ ধাৰণা, সংজ্ঞা, বৈশিষ্ট্যসমূহৰ বিশ্লেষণৰ বাবে মনোবিজ্ঞানৰ সূত্ৰ ৰক্ষা কৰি অধ্যয়ন কৰা হৈছে। *Advanced Educational Psychology* (2nd ed.) by S.K. Mangal, *Developmental Psychology - A Life-Span Approach* (5th ed.) by Elizabeth B. Hurlock, N.M. Tiwari *Child Psychology* আদি গ্ৰন্থৰ সহায় লৈ আলোচনা কৰা হৈছে। যতীন বৰুৱাৰ *শিশু বিকাশৰ ৰূপৰেখা, শিক্ষাতত্ত্ব অধ্যয়ন*; মুকুল কুমাৰ শৰ্মাৰ *শিক্ষা মনোবিজ্ঞান*, লক্ষ্যহীৰা দাসৰ *সম্পূৰ্ণ শিক্ষা* আদি গ্ৰন্থৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হৈছে।

২০১১ চনত প্ৰকাশিত প্ৰতাপজ্যোতি বৰাৰ *ক্ৰমবিকাশত অসমীয়া শিশু-সাহিত্য আৰু শিশু সাহিত্যৰ গ্ৰন্থপঞ্জী* অন্যতম গ্ৰন্থ। গ্ৰন্থখনত কিছু শিশু উপন্যাস সাহিত্য, সাহিত্যিক আৰু তেওঁলোকৰ সাহিত্যকৰ্মৰ সমল পোৱা গৈছে।

ত্ৰয়োদশ উত্তৰ-পূব গ্ৰন্থমেলাই প্ৰকাশ কৰা স্মৃতিগ্ৰন্থ *গ্ৰন্থম* (২০১১)ত কেবাটাও শিশু সাহিত্যৰ সম্পৰ্কীয় প্ৰবন্ধ পোৱা গৈছে। কৰবী ডেকা হাজৰিকাৰ 'অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা' নামৰ প্ৰবন্ধত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ শিশু সাহিত্য আৰু অতুলচন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ শিশু সাহিত্যৰ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰাৰ উপৰিও অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ বিকাশত প্ৰথিতযশা সাহিত্যিকৰ সাহিত্যকৰ্মৰ কিছু তথ্য পোৱা গৈছে।

'অসমীয়া সাহিত্যত শিশু আলোচনীৰ স্থান' শীৰ্ষক প্ৰৱন্ধত উপেন্দ্ৰ বৰকটকীয়ে উল্লেখ কৰিছে যে শিশু সাহিত্যৰ বিকাশত শিশু আলোচনী আৰু বাতৰি কাকতত প্ৰকাশ পোৱা শিশু শিতানে শিশুৰ সৃষ্টিধৰ্মী প্ৰতিভা প্ৰকাশ কৰাত প্ৰেৰণা যোগাই আহিছে।

বন্দিতা ফুকনৰ 'শিশু সাহিত্য ৰচনা — এটি পৰ্যালোচনা', মদন শৰ্মাৰ শেহতীয়া তত্ত্বৰ আধাৰত 'বুঢ়ী আইৰ সাধু', অনুৰাধা শৰ্মা পূজাৰীৰ 'শিশু সাহিত্য ৰচনা বৰ কঠিন কাম' আদি প্ৰৱন্ধতো কিছু সমল পোৱা গৈছে।

মনালিছা বৰা আৰু ৰেখা কলিতাৰ সম্পাদনাত *অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক অধ্যয়ন* (২০১৫) শীৰ্ষক গ্ৰন্থখনতো অসমীয়া শিশু সাহিত্য সম্পৰ্কে কিছু তথ্য সম্বলিত প্ৰৱন্ধ আছে।

বিভিন্ন সময়ত গ্ৰন্থ, বিভিন্ন আলোচনীত শিশু সাহিত্যৰ বিষয়ে বিজ্ঞজনে আলোচনা আগবঢ়াই আহিছে। এনে আলোচনাৰ ভিতৰত আনন্দ বৰমুদৈৰ 'শিশু সাহিত্য আৰু বেজবৰুৱাৰ বুঢ়ী আইৰ সাধু' (*প্ৰজ্ঞা,* ১৯৯৭), গৰিমা কলিতাৰ 'মনসমীক্ষণ আৰু সাহিত্য সমালোচনাৰ ধাৰা' (*গৰীয়সী,* ২০০৫), গগন চন্দ্ৰ অধিকাৰীৰ 'মহাৰথী স্ৰষ্টাৰ শিশু সাহিত্য প্ৰীতি' (*গৰীয়সী,* ২০০৬), শান্তনু তামূলীৰ 'গোস্বামী দেৱৰ শিশু সাহিত্য' (*সাহিত্যচাৰ্য যতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামী ঃ জীৱন আৰু সাধনা*), কৰবী ডেকা হাজৰিকাৰ 'শিশু আৰু কিশোৰ সাহিত্য' (*অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী ষষ্ঠ খণ্ড*), অতুল চন্দ্ৰ মহন্তৰ 'অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ উত্তৰণ ঃ কিছু প্ৰাসংগিক কথা (*অসম সাহিত্য সভাৰ সপ্তম বিশেষ বাৰ্ষিক অধিৱেশনৰ পত্ৰিকা*), স্বামিম নাচৰিনৰ 'অসমীয়া ভাষাত শিশুৰ বাবে ৰচনা কৰা উপন্যাস' (*ঐতিহ্য*), ইত্যাদি প্ৰৱন্ধ আলোচনাৰ প্ৰসংগত উল্লেখনীয়।

০.০৫.১ গৱেষণামূলক অধ্যয়ন ঃ

অসমীয়া শিশু সাহিত্য সম্পৰ্কে বিশেষ গৱেষণা কৰ্ম হোৱা নাই। ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ অধীনত ১৯৯৯ চনত কেশৱ হাজৰিকাই *অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ পৌৰাণিক নাটক আৰু বুৰঞ্জীমূলক নাটকৰ এটি বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন* শীৰ্ষক গ্ৰন্থৰ সপ্তম অধ্যায়ত শিশু নাটসমূহৰ

পৰিচয়সহ এটি সম্যক আলোচনা আগবঢ়াইছে। অধ্যয়নৰ বিষয়বস্তু অনুসৰি উপন্যাসৰ কথা গ্ৰন্থখনত আলোচনা কৰা হোৱা নাই।

জয়ন্ত কুমাৰ বৰাই *হোমেন বৰগোহাঞিৰ উপন্যাস ঃ এটি বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন* (২০০৪) শীৰ্ষক গৱেষণা গ্ৰন্থত হোমেন বৰগোহাঞিৰ ১৯৬৩ চনৰ পৰা ১৯৮৭ চনৰ ভিতৰত প্ৰকাশিত ৯ খন উপন্যাস আধাৰ হিচাপে গ্ৰহণ কৰিছে। গৱেষণা গ্ৰন্থখনৰ দ্বিতীয় অধ্যায়ত *সাউদৰ পুতেকে নাও মেলি যায়*ৰ বিষয়ে উল্লেখ পোৱা হৈছে। ইয়াত গৱেষকে আত্মজীৱনীমূলক উপন্যাসৰূপে *সাউদৰ পুতেকে নাও মেলি যায়* উপন্যাসৰ বিষয়বস্তু বিশ্লেষণ কৰিছে। গৱেষণা গ্ৰন্থখনত *সাউদৰ পুতেকে নাও মেলি যায়*ৰ কাহিনীক ভাৱ প্ৰধান কাহিনীৰূপত মূল্যায়ন কৰা দেখা গ'ল। বিভা দত্তই *আধুনিক অসমীয়া কিশোৰ সাহিত্য* শীৰ্ষকেৰে এম.ফিল ডিগ্ৰী লাভ কৰিছে। *ভৱেন্দ্ৰনাথ শইকীয়াৰ সৃষ্টিশীল ৰচনাত শিশু আৰু কৈশোৰ মনস্তত্ত্ব* শীৰ্ষক গৱেষণাৰ বাবে শেৱালী গগৈয়ে এম.ফিল. ডিগ্ৰী লাভ কৰিছে। নয়নমণি বৰুৱাই *অসমীয়া শিশু সাহিত্যত থলুৱা পৰিৱেশ* শীৰ্ষক গৱেষণা কৰিছে (২০১৫)। গৱেষণা গ্ৰন্থখনৰ প্ৰথম অধ্যায়ত শিশু সাহিত্যৰ তাত্ত্বিক দিশবোৰ আলোচনা কৰিছে। গ্ৰন্থখনৰ পঞ্চম অধ্যায়ত শিশু উপন্যাসক সমল হিচাপে গ্ৰহণ কৰিছে যদিও অসমৰ থলুৱা পৰিৱেশ কেনেদৰে ফুটি উঠিছে তাক অণ্বেষণ কৰিছে।

ভৱেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়াৰ শিশু সাহিত্যৰ সামগ্ৰিক মূল্যায়ন শীৰ্ষক গৱেষণা গ্ৰন্থত গৱেষক বৰ্ণালী বৰাই শিশু সাহিত্য আৰু শিশু মনোবিজ্ঞানৰ সম্পৰ্ক, শিশু সাহিত্য আৰু কিশোৰ সাহিত্যৰ পাৰ্থক্য নিৰ্ণয় কৰিছে।

গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনত গৱেষক অজন্তা ওজাই *উত্তৰ স্বাধীনতাকালৰ অসমীয়া শিশু সাহিত্য (১৯৪৮-২০০০)* শীৰ্ষক গৱেষণা কৰিছে (২০০৬)। গৱেষণা গ্ৰন্থখনত অসমীয়া শিশু সাহিত্যই উত্তৰ স্বাধীনতা কালৰ সমাজ সংস্কৃতি, শিশুৰ মনৰ পৰিৱৰ্তন, শিশুৰ ভাৱ ভাষা আদিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিছে। এই গৱেষণাত সামগ্ৰিকভাৱে শিশু সাহিত্যৰ সকলো ৰূপৰ বিষয়ে আলোচনা

কৰিছে, কিন্তু মনস্তাত্ত্বিক বিশ্লেষণ পোৱা নগ'ল। বিষয় অনুসৰি ১৯৪৮ চনৰ পৰা ২০০০ চনলৈকে পৰিসীমা নিৰ্ধাৰণ কৰি কবিতা, গল্প, নাটক, উপন্যাস, অনুবাদ সাহিত্য, বিজ্ঞান সাহিত্য আদিৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰিছে।

২০১০ চনত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনত সুষমা মজুমদাৰে *অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ কবিতা আৰু শিশু সাহিত্য - এটি বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন* শীৰ্ষক গৱেষণা কৰিছে। এই গ্ৰন্থৰ আলোচনাতো অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ কবিতাৰ মাজেদি প্ৰকাশ হোৱা শিশু আৰু শিশু সাহিত্যৰ স্বৰূপ নিৰ্ণিত কৰা হৈছে। ইয়াৰ মাজতো উপন্যাসৰ বিশেষ আলোচনা হোৱা নাই।

গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনত *অসমীয়া আৰু বাংলা শিশু সাহিত্য ঃ এটি তুলনামূলক অধ্যয়ন (১৮৪৬-১৯৪৭)* শীৰ্ষক গৱেষণা হৈছে। গৱেষণা গ্ৰন্থখনত নীলিমা শৰ্মা গোস্বামীয়ে অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ সাহিত্যৰাজিৰ লগত বাংলা শিশু সাহিত্যৰ তুলনামূলক আলোচনা কৰিছে। উদ্ভৱকালৰ পৰা ১৮৪৬-১৯৪৭ চনৰ ভিতৰত ৰচিত শিশু সাহিত্যৰ স্বৰূপ নিৰ্ণয় কৰি তুলনামূলক আলোচনা আগবঢ়াইছে। এই অধ্যয়নৰ এটা অধ্যায়ত অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ শিশু মনস্তত্ত্ব সম্পৰ্কে বিজ্ঞানসন্মত আলোচনা হৈছে। শিশু উপন্যাসৰ সম্পৰ্কে বিশেষ আলোচনা হোৱা নাই। এই বিষয়ে আলোচনাৰ বহুত অৱকাশ থাকি গৈছে।

০.০৬ প্ৰাক্ কল্পনা ঃ

নিৰ্বাচিত অসমীয়া শিশু উপন্যাস ঃ মনস্তাত্ত্বিক বিশ্লেষণ বিষয়ক গৱেষণা কৰ্মৰ প্ৰাক্ কল্পনাৰূপে গ্ৰহণ কৰা মত এনেধৰণ —

(১) অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ অন্যতম ৰূপ (genre) উপন্যাস সাহিত্য শিশু সাহিত্যৰ অমূল্য সম্পদ। এনে সম্পদৰাজিৰ মাজত শিশুৰ মানসিক বিকাশৰ সহায়ক হোৱা, জীৱনৰ দৰ্শন বা নৈতিক বিধানক সততে শিকাব পৰাকৈ গঢ় দিয়াৰ বাবেই এনে সাহিত্য সৃষ্টি হয়। নিৰ্বাচিত উপন্যাস কেইখনৰ মাজত শিশুৰ মানসিক বিকাশ, বৌদ্ধিক, আৱেগিক, সামাজিক, নৈতিক আদি দিশৰ অনুসন্ধানৰ ফল কল্পনা কৰা হৈছে।

(২) শিশুৰ ব্যক্তিত্ব গঠনৰ আহিলা সাহিত্য অধ্যয়ন। উপন্যাসৰ মাজেৰে বৰ্ণিত কাহিনীয়ে শিশুৰ মনত সহজে ক্ৰিয়া কৰিব পাৰে। গতিকে উপন্যাস সাহিত্যত প্ৰতিফলিত শিশু মনস্তত্ত্বৰ স্বৰূপ উদ্‌ঘাটন হ'ব বুলি প্ৰাক্ কল্পনা কৰা হৈছে।

(৩) শিশুৰ মানসিক বিকাশৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি ঔপন্যাসিকে বিষয়বস্তু, চৰিত্ৰ, ভাষা, পাৰিপাৰ্শ্বিক অৱস্থা আৰু জীৱনবোধৰ পাঠ নিদিয়াকৈ নাথাকে। এই দিশসমূহ কেনেকৈ প্ৰতিফলিত হৈছে তাক অধ্যয়নৰ অন্যতম দিশ।

(৪) শিশুৰ মানসিক বিকাশৰ লগত ওতঃপ্ৰোতভাৱে জড়িত হোৱা বৈশিষ্ট্যৰাজি উপন্যাসকলাৰ মাজত কেনেকৈ প্ৰকাশিত হৈছে তাক বিচাৰ কৰাৰ কল্পনা কৰা হৈছে। সাহিত্য যদিহে সমাজৰ দাপোণ, তেনেহ'লে শিশু সাহিত্যৰ অন্যতম অংগ উপন্যাস সাহিত্যত শিশু মনৰ সুস্পষ্ট প্ৰতিফলন দেখা যাব বুলি ভবা হৈছে।

(৫) শিশু মানসিকতাৰ লগত সংগতি ৰাখি শিশু সাহিত্য বা উপন্যাসসমূহ ৰচিত হৈছে। গতিকে নিৰ্বাচিত উপন্যাসসমূহত তাত্ত্বিক দিশৰ বিশ্লেষণ অনুমেয় হ'ব।

'আপুনি বয়স হৈলে বুদ্ধি হৈব ভাল' - আদি ধাৰণা বৰ্তমানে সলনি হ'ল। উপযুক্ত তত্ত্বাৱধান, শিক্ষা আদিৰ অভাৱে কিশোৰ স্তৰত জীৱনৰ গতি পথ সলনি কৰি দিব পাৰে। গতিকে উপন্যাস পঠন আৰু জ্ঞান লিপ্সাৰ চেতনা জাগ্ৰত কৰাৰ কাৰক হিচাপে শিশু উপন্যাসৰ গুৰুত্ব অধিক গ্ৰহণযোগ্য। এই ধাৰণাসমূহৰ প্ৰয়োগ তথা বিশ্লেষণত কিছু সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ব পৰা যাব।

০.০৭ নিৰ্বাচিত অসমীয়া শিশু উপন্যাস ঃ এক মনস্তাত্ত্বিক বিশ্লেষণ

নিৰ্বাচিত অসমীয়া শিশু উপন্যাস ঃ এক মনস্তাত্ত্বিক বিশ্লেষণ এই বিষয়ৰ গৱেষণা গ্ৰন্থখনৰ বিষয়বস্তু পাঁচোটা অধ্যায়ত বিভক্ত কৰি অধ্যয়ন কৰা হৈছে আৰু প্ৰতিটো বিভাগৰে পুংখানুপুংখ আলোচনা আগবঢ়োৱা হ'ব।

প্ৰথম অধ্যায়ত ভাৰতীয় সমাজ সংস্কৃতিৰ পটভূমিত অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ উদ্ভৱ আৰু ক্ৰমবিকাশৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। শিশু সাহিত্য, শিশুৰ সংজ্ঞা প্ৰাচীন সাহিত্যত শিশু শব্দৰ আঁতিগুৰি, শিশু সাহিত্যৰ গুৰুত্ব আৰু সমস্যা, শিশুৰ বিকাশ প্ৰক্ৰিয়া আৰু স্তৰ বিভাজন, শৈশৱকালৰ মানসিক বিকাশ, জন পিয়াজেৰ সংজ্ঞানাত্মক বিকাশৰ স্তৰ বিভাজন সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা হৈছে।

দ্বিতীয় অধ্যায়ত অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ বিকশৰ এটি ৰূপৰেখা আৰু অসমীয়া শিশু উপন্যাস সাহিত্যৰ সংক্ষিপ্ত ইতিহাস সম্পৰ্কে আভাস দিয়া হৈছে।

তৃতীয় অধ্যায়ত নিৰ্বাচিত উপন্যাসিক কেইজনৰ শিশু উপন্যাস কেইখনৰ বিষয়বস্তু আৰু শিশুমন, চৰিত্ৰ চিত্ৰণ আৰু শিশু চৰিত্ৰৰ বিকশিত মন ঔপন্যাসিকৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত শিশুমুখৰ ভাষা, পৰিৱেশ সৃষ্টিৰ দক্ষতা আৰু ঔপন্যাসিকৰ অভিপ্ৰেত আদৰ্শৰ ওপৰত আলোচনা কৰা হ'ব।

চতুৰ্থ অধ্যায়ত নিৰ্বাচিত শিশু উপন্যাস কেইখনৰ শিল্পসৌন্দৰ্য আৰু শিশু মনস্তত্ত্ব সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা হৈছে। ইয়াত ঔপন্যাসিকে প্ৰয়োগ কৰা কল্পনা আৰু বাস্তৱতা, কাব্যিকতাৰ মাজেৰে প্ৰকাশ কৰিব বিচৰা মনসমীক্ষণৰ দৃষ্টিভংগী, ৰসৰ সম্পৰ্কে, বাণীভংগী অৰ্থাৎ কথনশৈলী আৰু মনোৰঞ্জনৰ সমলখিনি বিচাৰি চোৱা হৈছে। এই বিশ্লেষণৰ জৰিয়তে শিশু উপন্যাস কেইখনৰ মাজত প্ৰতিফলিতশিশু মনস্তত্ত্বৰ স্বৰূপ উপলব্ধি কৰিব পৰা যাব।

উপসংহাৰ অধ্যায়ত বিষয়ৰ সামগ্ৰিক মূল্যায়ন আৰু সিদ্ধান্তসমূহ আগবঢ়োৱা হৈছে। গৱেষণা কৰ্ম আঁচনিখনি ফলপ্ৰসু হোৱাত সহায় কৰা মৌলিক গ্ৰন্থকেইখনৰ উপৰিও আন আন গ্ৰন্থসমূহৰ গ্ৰন্থপঞ্জী এখন যুগুতাই সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে।